

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Minderheidskabinet geeft het CDA inhoudelijke kans

door *Frank van den Heuvel*

De auteur is bestuurslid van Socires, een denktank voor maatschappelijke vraagstukken, en oud-lid van de redactie van *Christen Democratische Verkenningen*.

Net zoals speculeren over wie de nieuwe bondscoach van het Nederlands elftal wordt, is het gissen naar een nieuw kabinet en de poppetjes daarin ook een boeiend spel. Het bekende 'motorblok' VVD-CDA-D66 staat vast, maar wat verder? Biblebelt of 'Green Belt'? Een minderheidskabinet geeft het CDA de meeste speelruimte om het eigen inhoudelijke geluid te laten horen.

Bij het vormen van een kabinet spelen doorgaans, naast dat men er inhoudelijk uit moet komen, zes pilaren die relevant zijn in het tactische spel. De partijen die een kabinet willen vormen streven naar (1) een meerderheid in de Tweede Kamer en (2) een meerderheid in de Eerste Kamer. Verder wil men (3) gedoogconstructies vermijden en (4) zo min mogelijk partijen aan boord hebben. Tot slot moet het gaan (5) om 'aaneensluitende partijen', en (6) het mogen geen one-issuepartijen zijn.

Het is echter onmogelijk om aan alles tegemoet te komen.

Hoe gaat, volgens de voorgaande theorie, de kabinetsformatie verlopen? De basis voor het kabinet zal zijn: VVD-CDA-D66. Om aan meerderheden in de Tweede en de Eerste Kamer te komen is een vierde partij nodig: GroenLinks en de ChristenUnie (CU) zijn daarvoor nadrukkelijk in beeld. Het is logisch dat het 'motorblok' eerst spreekt met GroenLinks, vanwege de forse overwinning van die partij.

Dan komen de eerste hobbels. Alle partijen willen het belastingstelsel hervormen, maar GroenLinks wil het stelsel volledig instrumenteel maken aan vergroening, milieu, mobiliteit, nivellering en inkomenspolitiek. De VVD wil juist een zuiver en eenvoudig stelsel. Voor een deel van de GroenLinks-achterban zal een regeerakkoord nooit groen genoeg zijn. Dat gaat te ver voor de VVD. D66 wil GroenLinks erbij hebben omwille van de vergroening en enkele libertijnse issues. GroenLinks zal waarschijnlijk na enkele weken afhaken.

Dan komt de CU in beeld. Die is bereid mee te doen, mits ... Op financieel-economisch beleid moet de CU eruit kunnen komen met de andere drie partijen. D66 zal het groene beleid van de CU omarmen en het CDA zal de christelijke broeders er graag bij hebben. Meer dan GroenLinks is de CU bestuurlijk ingesteld, en fractieleider Segers is een redelijk man. Het heikele punt worden de medisch-

ethische zaken waar D66 mee schermt: voltooïd leven, euthanasie, abortus. Deze issues vormen de *raison d'être* van de cu en waren belangrijk campagnemateriaal voor D66. Hoe rekbaar is de gretigheid van D66? De cu kan en mag deze onderwerpen niet laten landen in een compromis. Kunnen D66 en cu elkaar vinden? Wellicht uiteindelijk niet. Andere partijen zullen niet in beeld zijn, omdat ze uitgesloten zijn (pvv), hun wonden likken (PvdA) of one-issuepartijen zijn die niet het bredere belang, maar hun eigen issue (pensioenleeftijd, dieren, uit de eu, euro, Erdogan) laten prevaleren.

* * *

Daarom is de kans groot dat er een minderheidskabinet vvd-cda-d66 komt. Nederland spiegelt zich graag aan de Scandinavische landen. En daar zijn minderheidskabinetten al jaren (in drie van de vier gevallen) modern en werkbaar. Het is ook in Nederland een logische optie. In een driepartijkabinet zijn er maar drie relaties te onderhouden; in een kabinet met vier partijen zijn dat er al zes. Het managen van een vierde partij die weet dat ze nodig is, betekent meer inspanning en gedoe dan wisselend meerderheden zoeken in het parlement. Op ieder deelterrein is wel een meerderheid te vinden.

Minderheidskabinetten werken goed omdat alle partijen zich realiseren dat regeren nodig is en omdat via de wisselende meerderheden in het parlement veel partijen inhoudelijk aan bod komen – iets wat ze alleen nooit hadden kunnen realiseren. Ook de kiezers waarderen het dat ze gehoord worden; in Nederland dreigen sp en pvv nu bijvoor-

beeld jarenlang buitenspel te blijven staan.

Een minderheidskabinet zou aan het cda alle ruimte geven, als de partij een sterke fractieleider in de Tweede Kamer heeft. Gezien de lossere verhoudingen is het parlement optimaal aan zet. Het cda kan in het parlement meer afstand nemen van het kabinet en van een, waarschijnlijk, minder minutieus regeerakkoord. Zeker als je als partij niet de premier levert, is dat van belang.

Welke inhoud kan het cda dan laten horen? Het verhaal dat het vluchtige liberale wereldbeeld van vvd en D66 niet compleet is. Dat naast de overheid en de markt de samenleving, van verenigingen tot hybride samenwerkingen en van coöperaties tot familiebedrijven, veel te bieden heeft. Inhoudelijk kun je alle kanten op. Het cda kan het verhaal neerzetten dat privaat boven publiek gaat, en regio's boven Den Haag, en dat pluriformiteit een samenleving sterker maakt. Het cda kan recht doen aan de onderstroom in de samenleving. Hierbij mag meer dan in de campagne aandacht besteed worden aan een Europa gebouwd op subsidiariteit, aan milieubescherming gedreven door rentmeesterschap, en aan tradities gekoppeld aan moderniteit. Via de individuele fractieleden kunnen christendemocratische schakeringen (voorheen bloedgroepen) neergezet worden. Het minderheidskabinet is dan van alle partijen en het cda van alle mensen.

Het cda kan in en vanuit het parlement laveren tussen pluche, verantwoordelijkheidsvakantie en het neerzetten van het eigen profiel. En voor dat verhaal van de samenleving is uiteindelijk altijd een meerderheid te vinden.